

Història

Emili Vigo i Bènia, periodista, historiador i polític

Jordi Gaitx Moltó

ACBE. COL·LECCIÓ D'IMATGES

Fotografia de carnet d'Emili Vigo
(la Bisbal d'Empordà 1917 - Sant Quirze Safaja 1954)

Ara que es compleix mig segle de la defunció d'Emili Vigo, s'escau recordar aquest bisbalenc tan important com poc conegut, tant pels valors que va defensar com per l'honestedat exemplar que va demostrar al llarg de la seva vida.

Aquest exercici de memòria es planteja també per la necessitat de traçar una línia biogràfica global i completa al voltant d'un personatge que ha tingut dificultats per entrar a formar part de la memòria popular i col·lectiva. Així ho havien reclamat persones tan destacades com Josep Irla o Ferran Soldevila. Pere Lloberas, a qui hem d'agradir que ens en fes cinc cèntims –ara fa més de vint anys–, apuntava tres factors que havien submergit Vigo en l'oblit: havia desplegat la seva activitat més intensa fora de Catalunya, la mort li arribà de forma prematura i, per les seves activitats, quedà marginat del particular corpus memorialístic teixit durant la dictadura.(1).

Ara, però, es tracta de valorar el personatge a la llum de noves fonts documentals, amb l'ampliació de les ressenyes biogràfiques de Lloberas, Ferran Soldevila i Joan Mercader.(2) El lector trobarà referències, doncs, a la correspondència que Vigo va intercanviar amb Josep Tarradellas, Carles Pi i Sunyer o Felip Calvet; però també amb la seva germana Carme.(3) A més, s'empren algunes memòries, com les del president de la Generalitat, Josep Irla, es recuperen els primers articles d'Emili Vigo a revistes de la Bisbal, i s'utilitza el testimoni de la seva germana Victòria.(4)

Vigo defensà l'escola laica i pública, projectada pel «sempre admirat Marcel·lí Domingo» i pel «defensor de les nostres reivindicacions Manuel Azaña»

La Bisbal (1917-1936): la formació d'un «nen prodigi i repatani»

Emili Vigo i Bènia va néixer a la Bisbal d'Empordà el 21 de setembre de 1917. Fou el tercer fill de Rosend Vigo i Lluís, sastre d'ofici, i Maria Bènia i Assumpció. De petit va contraure la tuberculosi. De complexió fràgil, doncs, s'abocà a un aprofitament del temps encarat a la lectura i a l'estudi. Pel que fa al seu vessant cívic i polític, seguí les passes del seu pare, president de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, membre d'ERC, regidor de l'Ajuntament —el 1937— i prohoms de l'Ateneu Pi i Margall, l'entitat politicorecreativa de tall progressista de la Bisbal.

Emili, amb tan sols tretze anys, va començar a escriure al periòdic catalanista i conservador *El Bisbalenc* (1927-1932), proper a la Lliga. Esdevenia així un jove i actiu periodista que, segons Lloberas, «se'l trobava a tots els llocs amb un afany constant de saber què hi passava». El divorci entre el seu ideari i el del periòdic esclatà agraument a final de 1931, quan Vigo defensà l'escola laica i pública, projectada pel «sempre admirat Marcel·lí Domingo» i pel «defensor de les nostres reivindicacions Manuel Azaña». Els col·laboradors habituals d'*El Bisbalenc* s'indignaren pel que en deien «la fòbia exagerada d'un infant irresponsable i atrevit», en definitiva, d'un «nen prodigi i repatani». (5) Vigo ja s'havia arriscat a publicar un article sobre l'assalt dels monàrquics a la redacció d'*El Sol*, i un altre en memòria del foc de la Bisbal de 1869.

L'abril de l'any següent, però, Vigo fundà, junt amb Josep Molla, Josep Roura i d'altres, el periòdic *Ciudadania* (1932-1936), portaveu d'ERC i del grup juvenil d'Estat

La Bisbal, anys trenta. Grup d'amics de l'Ateneu Pi i Maragall. D'esquerra a dreta: Josep Roura, Josep Salamó, Emili Vigo, Joan Turró, Antoni Vigo, Llenas, Lluís Llenas i l'agutzil de l'Ajuntament.

Català de la Bisbal. Des del nou rotatiu, Vigo s'esplaià a cor què vols. En els seus articles, apostà per elevar el nivell cultural general, perquè «incultura vol dir feude de les dretes, però d'aquestes dretes rastres, baixes, denigrants, opressores», o recordà la visita que havia fet a Companys, a la presó, el 1934, i com aquest l'havia advertit de la recent entrada al govern del «vaticanisme monàrquic». (6)

Barcelona (1936-1939): la col·laboració amb Josep Irla i la passió per la política

Malgrat que Emili havia començat fent de comptable, de seguida pogué desenvolupar tasques polítiques. Així, abans de la guerra, va fer de secretari del polític guixolenc Josep Irla mentre aquest fou sotssecretari de Cultura (1936) i director general de Patrimoni i Rendes (1937). Vigo passà pràcticament tota la guerra a Barcelona. Aprofità per col·laborar, com a redactor, a *La Humanitat*, el portaveu nacional d'ERC. La tuberculosi,

però, l'obligà a deixar la secretaria al costat d'Irla, no sense abans recomanar al també republicà i bisbalenc Joan Ginesta perquè el substituís. El seu estat de salut també el va eximir d'haver-se d'allistar i d'anar al front.

Amb l'ocupació militar de Catalunya s'hagué d'exiliar, a França, a causa de les seves activitats polítiques. Marxà de Girona —del pis de Carles Rahola— el 26 de gener de 1939, junt al filòsof Francesc Pujols i l'escriptor Agustí Cabruja, entre d'altres. (7) Per consell del mateix Emili, també s'exilià el seu pare. Vigo formava part d'una selecta elit d'exiliats que marxava aconsellada pel seu propi partit o per les institucions republicanes. Al Baix Empordà, aquesta situació es va limitar a Josep Irla, president del Parlament català; Martí Barrera, exconseller de la Generalitat per ERC —nascut a la Bisbal—; el guixolenc Francesc Isgleas, exconseller de Defensa de la Generalitat per la CNT; i el calongí Josep Muni, membre del Comitè Central del PSUC.

1941. Grup d'estudiants de la Facultat de Lletres, amb el catedràtic, a la sortida d'un curs. Vigo és el cinquè, per la dreta, de la segona fila.

El Rosselló (1939-1940): una estada al camp de Sant Cebrià

Sembla que, en un primer moment, Vigo va poder evitar anar a raure als camps d'internament, però l'octubre del 1939, un cop hagué esclatat la Segona Guerra Mundial, fou traslladat a Sant Cebrià de Rosselló. Allà s'aplegava un «gran nombre de catalanistes i republicans –molt més important que el que creu gran nombre de gent– [...] Si haguéssiu vist l'emoció, el silenci religiós, amb què milers d'homes, les llàgrimes als ulls, escoltaven *L'emigrant!* [...] és una de les visions més punyents de la meua vida», recordava Vigo. Emili hi estigué reclòs un mes i mig: «una temporada de càmping (!) practicada a deshora i massa perllongadament», deia irònicament. Possiblement en sortí gràcies al fet de patir una malaltia crònica, i se n'anà a viure a Pià, prop de Perpinyà, a casa d'uns parents llunyans, de cognom Auriol, que l'havien reclamat.

Un cop lliure, Vigo va reprendre l'acció política i col·laborà amb la Laietana Office, l'oficina de la Generalitat a París. Ajudà Joan Tauler i Rafael Closas a portar la comptabilitat de la Fundació Ramon Llull, que prestava ajuts als refugiats i a la cultura catalana.⁽⁸⁾ Això, fins que l'ocupació alemanya, el juny de 1940, frustrà la comesa de la Fundació i de la Generalitat.

Montpeller (1940-1945): la llicenciatura d'història i la direcció de *La Humanitat*

Vigo es traslladà, llavors, a Montpeller, on el seu pare es guanyava la vida fent de sastre. Amb tot, la seva salut requeria que aquest hagués de passar temporades a l'Estréchure, «a fer greix». Aquell era un lloc on no faltaven els aliments i es podia passejar i dormir: «Me encuentro con más agilidad y fuerzas que Popeye después de haber comido el providencial pote de espinacas», deia a la seva germana. Tanmateix, Vigo preferia Montpeller, perquè calia «no perdre el vernís ciutadà».

En efecte, Montpeller era una veritable ciutat, universitària de soca-rel, i a més era la seu de l'anomenada Residència d'Intel·lectuals Catalans, creada l'abril de 1939 per la Fundació Ramon Llull. Aplegava polítics, intel·lectuals i estudiants. Dins d'aquest últim grup hi havia, a més de Vigo, Josep M. Corredor, de Girona, Felip Calvet, de Sant Feliu de Guíxols, Josep Pallach, de Figueres o Heribert Barrera, entre d'altres. Vigo hi començà, el curs 1940-41, la llicenciatura de Lletres, especialitat d'història. Almenys, amb els llibres «on s'évade du présent», deia

Com a resident, Vigo compartí casa amb el crític musical Rafael Moragas i participà en les tertúlies que tenien lloc als domicilis particulars i als cafès. Al Grand-Café de Montpeller solia seure a «la taula dels periodistes», amb Lladó Figueres i altres, i al més modest À l'Ami Marius assistia a les vetllades literàries i poètiques organitzades per Francesc Pujols, a les quals Vigo havia convidat Pompeu Fabra, amb qui tenia

Grup de persones en un parc. L'Emili és el segon, per la dreta, de la segona fila.

Vigo comprovà que els catalans dels camps de concentració estaven visiblement irritats, però moralment intactes

Montpeller, 1944. Dret, el professor Fliche i estudiants. Asseguts, Emili Vigo i Felip Calvet, tercer i quart per l'esquerra, respectivament.

una gran amistat.⁽¹⁰⁾ Tanmateix, Vigo era molt crític amb «el típic cul de cafè que hi entra a les dues de la tarda per anar a sopar a les vuit». Contraposava aquest model de català fracassat amb el del que s'estava al camp de concentració o a les companyies de treballadors, visiblement irritat, però moralment intacte. Per això preferia anar al cinema, al teatre, a concerts —de Chopin—, a l'òpera —quan els diners ho permetien—, i sentir orquestres —la de Ray Ventura, «un conjunto de jazz francament maravilloso». Aquells anys, els Vigo, pare i fill, s'esforçaren a estalviar disgustos a la família. Molt significativament, Vigo escriví en una ocasió: «esta mancha no es una lágrima, sino una gota de café con leche». Però el cert és que els primers anys d'exili foren molt durs, a nivell material i emotiu. Emili Vigo seguia rebent el suport econòmic tant del seu pare com de qui en deia «l'oncle Josep», és a dir, Irla. En una ocasió especifi-

cava: «M'a envoyé cinq-cents francs le mois dernier et cinq-cents autres ce mois». Tot i això, també va passar gana, i més a partir de l'ocupació nazi de la part sud de França, la tardor de 1942. Aquella època, l'Emili rebé una fotografia dels de la Bisbal en la qual es veia un porc. En aquelles circumstàncies, deia que allò era «una veritable provocació. Benauros els que poden menjar llonganissa!».

L'ocupació alemanya també precipità el progressiu desmantellament de la Residència. Amb tot, Vigo encara va poder continuar els seus estudis, gràcies als ajuts del govern mexicà destinats als estudiants. Els professors que van tenir Vigo van observar molt positivament els seus progressos: «Très bon travail, plein de réflexion, de jugement, de sens historique», anotava l'eminent historiador de l'Església medieval, i degà de la Facultat de Filosofia i Lletres de Montpeller, Augustin Fliche.⁽¹¹⁾ Vigo acabà la llicenciatura la tardor

de 1945, no sense abans haver d'enllestir el batxillerat, atès que a Espanya no l'havia fet.

Des de Montpeller, ensems, treballà en l'edició del rotatiu d'ERC, *La Humanitat*, que va reaparèixer el 6 d'octubre de 1944, dotze dies després de l'alliberament de la ciutat. La direcció anà a càrrec de Martí Barrera i, poc després, del mateix Emili, el qual, a més, n'escrivia els editorials. Vigo maldà per aconseguir articles de les primeres plomes entre els republicans catalans. En una ocasió, per exemple, recriminà a Tarradellas: «Encara és l'hora que hàgim de rebre cap article vostre». Més o menys quinzenalment, el rotatiu tirava 2.000 exemplars, que solien triplicar-se en dates rellevants. A més, arribava clandestinament a Catalunya, on es reeditava, i s'arribava als 8.000 exemplars.⁽¹²⁾ Malgrat tot, Vigo es lamentava molt sovint dels problemes d'impresca que es patien, la qual cosa provocava retards en l'edició i queixes dels subscriptors.

A l'inici de 1945 Vigo començà a ocupar càrrecs d'un relleu cada cop major dins dels organismes institucionals i del seu propi partit. El gener fou escollit vocal de la subponència de Premsa i Informació del Consell Assessor de la Presidència, la primera institució catalana creada posteriorment a l'alliberament de França. Alhora, ajudà Rafael Closas a portar la comptabilitat del Consell. Més endavant, tornà a exercir de secretari particular de Josep Irla —fou designat sotssecretari de la Presidència—, amb el qual treballà a París durant tot el 1945 per tal de constituir el nou govern català. El mes de juny, a més —durant el Congrés de Tolosa—, esdevingué membre del consell directiu d'ERC.⁽¹³⁾ Per últim, amb la constitució del nou govern català, el setembre de 1945, Vigo fixà definitivament la seva residència a París.

Perpinyà, vers el 1947. Emili Vigo, Pompeu Fabra i, a la dreta, Garcia Castellet.

especialment després de la mort inesperada del seu pare, el gener de l'any següent, Vigo es declarà deutor d'ell de forma incondicional: «D'ara endavant la meua vida estarà tota ella orientada a ésser digna de la memòria i exemple del meu pare».

París (1945-1948): el Govern d'Irla i la identificació amb els *Annales*

El Govern presidit per Josep Irla va tenir una vida breu i plena d'entrebancs, i s'extingí per problemes interns el gener de 1948. Durant aquests dos llargs anys, Vigo travà una relació d'amistat profunda i d'admiraçió mútua amb el President. Compartí amb ell la postura política de respecte a la legalitat republicana, representada per la Constitució de 1931 i per l'Estatut de 1932. No va ser, doncs, en aquest sentit, partidari de l'opció inicial del seu també estimat Pi i Sunyer, més sobiranista –tot i que Pi aviat tornà al si d'ERC i abandonà les postures rupturistes–.

Dins el govern, Vigo –junt amb Joan Tauler– posà un especial èmfasi en les tasques d'ajut assistencial als refugiats, «una de les coses que millor funciona i que dona a la Generalitat més sensació d'existència». Els paquets d'ajuda, deia ell, «van directament a la gent que de debò ho necessita».

Vigo també va viure de prop els problemes de la política a l'exili. Ja el novembre de 1945, constatava l'existència d'escomeses «cada vegada més nombroses i més injustificades» del Front Nacional i del Moviment Socialista, i defensava la presència del comunista Joan Comorera dins el Govern. De fet, en algunes ocasions es referí irònicament a Manuel Serra i Moret com a «mestre en gai socialisme» a qui «ningú no té la valentia de parar-li els peus». Malgrat ser partidari d'incorporar els comunistes al Govern, també es mirà amb recel les seves maniobres prosoviètiques. Per això deia, en referència al PSUC: «Aviat serà comprometedor anar amb

segons quines companyies». Tot i això, tampoc era favorable a l'opció reaccionària dels EUA.

En segon lloc, es preocupà per la manca de fluïdesa en els relacions entre l'exili i l'interior. Vigo es lamentava, el 1946, de la «deficient i embrionària» organització d'ERC, especialment a Barcelona, i que hi hagués «com una mena de món a part entre l'interior i l'exterior». Dos anys després, Vigo reblava el clau: «Cada vegada l'exili apareix com una cosa més estèril i desvinculada de les realitats profundes de la nostra terra». I advertia: «De seguir així, ben aviat no restarà res, si no és un record, més o menys estantís, de l'esforç de més de mig segle de catalanisme». Les arriscades premonicions de les seves anàlisis van fer que, sovint, fos l'únic que s'adonés de les dificultats de l'exili. Però aviat Vigo abandonà la primera línia del debat polític, ja que, amb motiu de la transformació del Govern en una simple Secretaria General de la Presidència, fou substituït per Victor Torres. Irla i Vigo acordaren que aquest últim es concentrés en la tasca política al front de *La Humanitat*, atès que ostentava, a més, un càrrec institucional, com era la secretaria de la Presidència, despertava alguns recels.

Com a historiador, Vigo va rebre la influència de l'escola historiogràfica del *Annales d'Histoire Économique et Sociale*. A partir de llavors considerà els historiadors Henri Pirenne, Marc Bloch o Pierre Vilar com a referències obligades.⁽¹⁴⁾ S'avançà, doncs, a l'arribada d'aquesta tendència a Espanya, la qual cosa succeí el 1950, de la mà de Vicens Vives. Imbuït d'aquesta influència, Vigo exercí de crític d'obres d'història. Ressenyà, per exemple, la *Història de Catalunya* de Ferran Soldevila i Pere Bosch Gimpera⁽¹⁵⁾ «amb tota sinceritat; per tant, queden ben servits». En efecte, Vigo

Vigo apostà per l'anàlisi de les causes en els fets històrics i l'explicació de la història mitjançant síntesis, cinc anys abans que les teories dels Annales arribessin a Espanya

críticava els darrers capítols de l'obra, en què hi havia una manca de relació entre les causes i els fets i algunes llistes de noms excessives, la qual cosa perjudicava l'explicació, la «funció essencial de la història». En canvi, en els capítols dedicats a l'època medieval, Soldevila hi apareixia com «el gran historiador i, alhora, l'excel·lent escriptor que tots coneixem».(16)

A París, Vigo també treballà, des de la primavera de 1946, en la seva tesi doctoral, centrada en l'actuació de la Convenció Nacional francesa sobre Catalunya en el marc de la Revolució Francesa. Freqüentà, per aquest motiu, els Archives Nationales i els Archives de Guerre, així com la ciutat universitària de París, de la qual n'estava enamorat: «Té un punt tan alt de tolerància i de civilització que se'm fa dolorós pensar en les nostres misèries i salvatgeries». Publicà un avançament de la seva recerca al número 104 de la *Revista de Catalunya*, el 1947, en què es desmentia que Robespierre hagués estat mai a

Catalunya per organitzar una insurrecció, tal com s'havia cregut fins aleshores. Com a resultat de la seva recerca, es decidí a «posar en solfa» les notes preses i les presentà, els anys 1947 i 1948, als Jocs Florals de Londres i París, respectivament. Obtingué, cada any, el premi extraordinari Valentí Almirall d'assaig d'història.

Pirineus francesos (1948-1950): la convalescència

A causa de l'agreujament de la seva malaltia, Vigo va haver d'abandonar, progressivament, la direcció de *La Humanitat*. La tuberculosi l'obligà a estar-se en zones de muntanya, de clima sec. Peregrinà per diferents poblacions dels Pirineus com Estavar, Vernet, Sallagosa o, altra vegada, Pià. A Perpinyà hi continuà, com va poder, la seva tesi doctoral, acudint als arxius departamentals dels Pirineus Orientals. Però va haver de ser operat, «que és com si et deixessin

anar d'un cinquè pis». Els resultats foren prou positius. «Després de tot el passat, em mereixo aquesta propina», deia ell, i l'any següent, el 1950, va tenir prou esma per presidir la comissió organitzadora dels Jocs Florals de Perpinyà,(17) tasca que només li reportava el maldecap d'haver de suportar «la incommensurable tiferia» de Manuel Serra, membre de la Comissió. D'altra banda, també a Perpinyà, Vigo retrobà un grup d'amics amb els quals es reunia per conversar: Santiago Vila —exalcalde republicà de Llagostera i nou encarregat de la compaginació de *La Humanitat*—, el bisbe de Perpinyà, Pau Casals, etc. La persistent tuberculosi l'obligava a guardar repòs massa sovint. Això, afegit al fet de la mort recent de la mare i la inconveniència de mantenir-se, a França, amb els recursos dels seus germans —fins i tot «per damunt de llurs forces»—, van fer decidir-lo a emprendre, «ben a contracor», el que en deia la «marxa per l'Imperi».

Amb el germà, Joan Vigo, a Estavar, l'agost de 1946. Darrere d'ells, a la paret, els retrats de Macià i Companys.

ARXIU PERSONAL DE VICTÒRIA VIGO

Retorn (1950-1954): el republicanisme contra l'estultícia i l'atonía

Vigo creuà la frontera el juliol de 1950, tot i que tenia el permís de la Direcció General de Seguretat des de 1946.(18) Vigo no era gens optimista: «[a la Bisbal] m'hi consumiré de pena i de fàstic, em sentiré més exiliat que mai de Catalunya». Amb tot, l'arribada a l'Espanya franquista encara el va sorprendre. Comprovà l'eficiència de la cirurgia aplicada per la dictadura: «[s'observa] la baixa terrible de tots els valors individuals i col·lectius [...] la pèrdua gairebé total de les noves generacions (d'una estultícia, d'una ignorància i d'una migradesa veritablement atronadores)». També deia: «es viu al dia [...] d'una manera trista, sense pena, ni

PUBLICADA DINS: LLOBERAS, 1987

Perpinyà, vers el 1948. Emili Vigo, amb abric clar, conversa animadament. A l'esquerra, Julià Gual, periodista relacionat amb l'edició de *La Humanitat*.

glòria, ni il·lusions, ni esperances. Si amb algun mot pogués definir-se el conjunt d'aquesta gran buidor, potser seria amb el d'atonía». Vist això, recomanava a Tarradellas abandonar «el llenguatge emprat vint anys enrra [...] El renovar-se o morir fóra d'aplicació més oportuna».

Vigo es va anar convertint en un rar exemple de *contraexiliat*, perquè sentia un viu enyor a la inversa, és a dir, el de l'antic exiliat cap al seu exili. El 1951, completament desenganyat per la grisor cultural franquista, ingressà a la Societat Catalana d'Estudis Històrics, vinculada a l'Institut d'Estudis Catalans. L'any següent, llegí una comunicació relativa als estudis que tenia entre mans, «i que produí una forta impressió». (19)

Quan la seva salut empitjorà, ingressà al sanatori de Puig d'Olena, a Sant Quirze Safaja (Vallès Oriental). Allà encara va rebre les visites d'intel·lectuals i amics, com Carles Cardó, Rafael Tasis, Eugeni Xammar o Ferran Soldevila. A aquest últim confia tots els apunts de la seva tesi. Soldevila aconseguí que la secció *historicoarqueològica* de l'Institut d'Estudis Catalans s'interessés per la publicació d'un primer capítol que Vigo ja tenia redactat, i s'apressà a comunicar-li la nova. Vigo morí poc després, el 27 de febrer de 1954, als trenta-sis anys.

Conclusions

Emili Vigo, com s'ha vist, destacà en l'àmbit de la política, del periodisme i de la historiografia i, al meu entendre, també ho féu pel seu pregon humanisme. Malgrat tot, des de la perspectiva actual, s'observa que la seva aportació més brillant i, alhora, més intangible, fou la perspicàcia amb què va saber observar les realitats polítiques contemporànies i la lucidesa que demostrà en interpretar-les. Fou dels pocs republicans exiliats que detectà, de forma prematura i realista, que la victòria del bàndol franquista en la Guerra Civil havia d'obrar uns resultats profunds

damunt Catalunya. Vigo s'erigí, doncs, en una mena de veu crítica del seu partit i de l'exili. Insistí a tothom que l'emigració s'havia anat desvinculant de la realitat de l'interior. El transcurs de la història ha donat la raó al seu realisme, perquè «la realitat, per dolorosa que sigui, no pot negligir-se». Dins el seu partit, Vigo sentí una gran admiració intel·lectual per Pi i Sunyer, l'excalde de Barcelona, i per Rovira i Virgili, el «capdavanter principalíssim» de tota una generació. La relació amb Tarradellas, en canvi, es cenyí al comentari dels avatars de *La Humanitat* i de la qüestió política. Pel que fa a Irla, aquest li inspirà un profund respecte, en tant que màxim mandatari de les institucions catalanes. Al revés, Vigo també impressionà el vell republicà, que en les seves memòries el qualificava de «jove intel·ligent, ferm patriota que, per la seva voluntat de treball, pel seu amor a l'estudi, esdevingué un dels millors prosistes de Catalunya».

En segon terme, Vigo també fou un pensador insigne del temps passat, en especial dels mètodes de la història. Part del seu mèrit en aquest

La Bisbal, febrer de 1949. «Fiesta de la Liberación».

MARRANDEAS, ACHÉ, CON-FECCIÓ GRANAS

Vigo s'adonà que la política de l'exili era «una cosa estèril i desvinculada de les realitats profundes de la nostra terra»

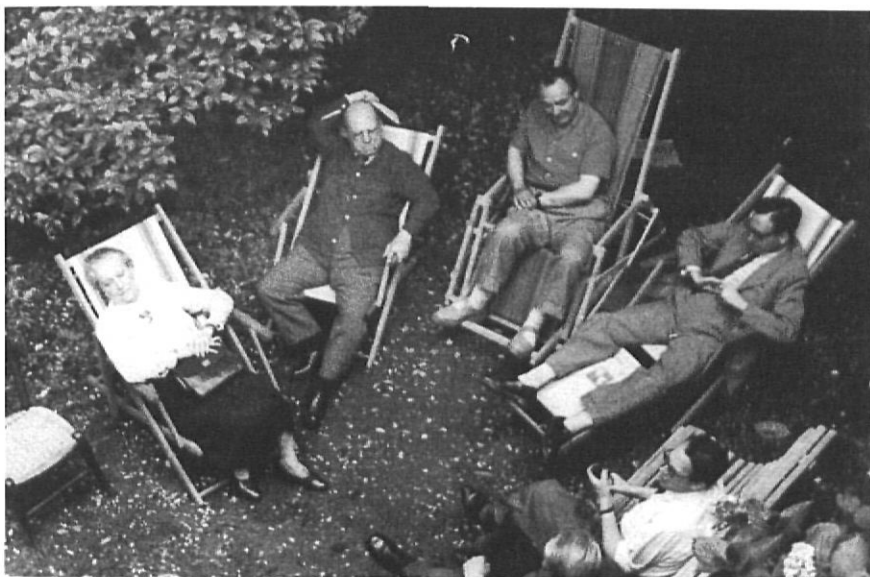
terreny es va deure al seu treball constant i inesgotable. Era «terco y rudo como si fuera un aragonés», deia el seu pare. Influït pels *Annales*, apostà per l'anàlisi de les causes en els fets històrics i l'explicació de la història mitjançant síntesis. Tot plegat, amb la intenció de fer que el coneixement del passat esdevingués una teràpia per al present. Tot això, cinc anys abans que Jaume Vicens Vives importés les teories dels *Annales* a Espanya, el 1950.

Però la fi de la seva vida arribà en ple franquisme i amb una ensorrada absoluta del món que havia ajudat a construir. Ell, sempre optimista, havia dit: «Tot acabarà tan bé com en les millors novel·les de l'inefable Josep Maria Folch i Torres». Ara sabem que no fou així, però el record que li dediquem rescata el brillant periodista, l'historiador avançat i el lúcid polític que fou Emili Vigo, i brinda una darrera oportunitat a la seva persona, que romandrà com a exemple de l'esforç d'una generació compromesa amb el progrés col·lectiu.

Jordi Gaitx Moltó és historiador.

Notes:

- (1) LLOBERAS, Pere. «Emili Vigo. Una vocació truncada», dins *Cròniques de la neva ciutat*. La Bisbal d'Empordà: Ajuntament i Arxiu Històric Comarcal, 1987 [text original al llibret de la Festa Major, 1982].
- (2) SOLDEVILA, Ferran. «Pròleg», dins Vigo, Emili. *La política catalana del Gran Comitè de Salut Pública*. Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica, XVII. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1956; MERCADER, Joan. «Els nostres morts. Emili Vigo», dins *Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics*. III-IV, 1954-1955. Extret. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, [1955?].
- (3) Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià (Poblet). Fons de Josep Tarradellas (13.4, 1104) i fons de Víctor Torres (exp. 33)

ARXIU PERSONAL DE VICTÒRIA VIGO

Vernet, vers el 1948. Reunió d'amics.
D'esquerra a dreta: Sra. Capdevila, Pau Casals, Santiago Vila i Emili Vigo.

- vegeu també: GAITX MOLTO, Jordi. «Emili Vigo, veu crítica de les relacions entre l'exili i l'interior. Correspondència amb Josep Tarradellas (1944-1952)», dins *Estudis del Baix Empordà*, núm. 23, 2004; Arxiu Carles Pi i Sunyer (Barcelona). Fons de Carles Pi i Sunyer; Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols—AMSFG—. Fons de Felip Calvet; Arxiu Comarcal del Baix Empordà. Col·lecció documents solts, 58 (donació Jordi Salvà Vigo).
- (4) AMSFG. Fons de Felip Calvet. Memòries de Josep Irla, octubre de 1956; entrevistes a Victòria Vigo, 1-6-2002, 1-12-2003 i 12-1-2004.
- (5) VIGO, Emili. «Tribuna lliures», dins *El Bisbalenc*, núm. 219, 1931; CORBERA, Màrius. «Quo vadis Infàntia?», dins *El Bisbalenc*, núm. 220, 1931.
- (6) VIGO, Emili. «Tasca dignificadora», dins *Ciudadania*, núm. 5, 1932; VIGO, Emili. «Lluís Companys», dins *Ciudadania*, núm. 128, 1936.
- (7) CABRUJA i AUGUET, Agustí. «Francesc Pujols i Morgades», dins *Homes de la neva terra*. Girona: Diputació, 2002, p. 78.
- (8) ROVIRA i VIRGILI, Antoni. *Cartes d'exili*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 145-146.
- (9) CALVET, Felip; ROIG ROSICH, Josep M. *Josep Irla. President de la Generalitat de Catalunya a l'exili*. Barcelona: Teide, 1981, p. 195; SAURET, Joan. *L'exili polític català*. Barcelona: Aymà, 1979, p. 43.
- (10) BLADÉ DESUMVILA, Artur. *L'exiliada. (Diari de l'exili 1939-1940)*. Barcelona: Pòrtic, 1976, p. 416, 461-464, 486, 496.
- (11) SOLDEVILA, Ferran. *Op. Cit.*, p. 10.
- (12) CLARA, Josep. *La primera oposició al franquisme. Els grups clandestins a la demarcació de Girona (1939-1950)*. Girona: Cercle d'Estudis Històrics i Socials, p. 98.
- (13) SAURET, Joan. *Op. Cit.*, p. 90; ROVIRA i VIRGILI, Antoni. *Op. Cit.*, p. 191, 291, 296.
- (14) PUJOL CASADEMONT, Enric. «Vigo i Bènia, Emili», dins Simon i Tarrés, Antoni. *Diccionari d'història catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2003, p. 1.187.
- (15) SOLDEVILA, Ferran; BOSCH i GIMPERA, Pere. *Història de Catalunya*. Mèxic: Col·lecció Catalònia, 1946.
- (16) VIGO, Emili. «Escrit en català... Història de Catalunya per Ferran Soldevila i Pere Bosch Gimpera», dins *La Humanitat*, II època, núm. 53, 1946 (7 de setembre); VIGO, Emili. [ressenya] dins *Revista de Catalunya*, núm. 102, 1947 (abril-juny). Vegeu també: PUJOL, Enric. *Ferran Soldevila i els fonaments de la història catalana contemporània*. Catarroja, Barcelona: Afers, 1995, p. 178-180.
- (17) FAULI, Josep. *Els Jocs Florals de la Llengua Catalana a l'exili (1941-1977)*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2002, p. 63-65, 181-187.
- (18) CLARA, Josep. «Sobre el retorn d'alguns exiliats», dins *Temps de postguerra. Estudis sobre les comarques gironines (1939-1955)*. Girona: Cercle d'Estudis Històrics i Socials, 2000, p. 161-162.
- (19) MERCADER, Joan. *Op. Cit.*, p. 89.